

EU:n komission asetus metsien tilan seurannasta

Euroopan komissio julkaisi marraskuussa asetusesityksensä Euroopan metsien seurantakehyksen perustamisesta.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK tukee Euroopan komission tavoitetta harmonisoida metsädatan keruuta Euroopassa sekä parantaa metsien tuhonkestävyyttä. MTK pyytää kuitenkin ottamaan jatkovalmisteluissa huomioon mahdollisesti mittavat vaikutukset metsänomistajien omaisuudensuojaan.

Tasapainoiselle esitykselle tarvittaisiin merkittävästi pidempi valmistelu-aika, eikä tämän vuoden EU-instituutioiden mandaatin päättymisen tue tätä tavoitetta. Siksi esitys tulisi palauttaa komission valmisteluun ja korostaa, että asetuksen sijaan esitys voitaisiin julkaista suuntaviivadokumenttina, jolla jäsenmaiden erityispiirteet saadaan paremmin turvattua.

Datan keruu menee liian pitkälle

Komission esityksessä metsädataa kerättäisiin niin komission kuin jäsenmaiden toimesta. Datan keruuta tehtäisiin EU-komission vetämänä satelliittikuvilla sekä kansallisiin järjestelmiin tukeutuen. MTK muistuttaa, että Suomessa on mittava kokemus metsädatan keräämisestä (VMI), ja tätä tietoa tulisikin käyttää EU-tavoitteiden saavuttamiseksi.

Komissio mainitsee, että asetuksen tavoitteena on lisätä metsien tuhonkestävyyttä lisäämällä tietoa esimerkiksi metsätuhoista. Kerättävien indikaattorien listaus kertoo, että tietoa kerättäisiin kuitenkin kattavasti myös muista piirteistä kuin metsätuhoista, mikä ei MTK:n mielestä tue esityksen päämäärää. Ilman selvää tietoa datan jatkokäytöstä MTK näkee, että ehdotus on vaarantamassa metsänomistajien yksityisyydenturvan ja painottaa, että maakuntatasolla tehtävä, aggregoituun dataan perustuva kartoitus riittää komission mainitsemien tavoitteiden saavuttamiseen. MTK painottaa, että lisäindikaattorien (Articla 8) keräämiseen ei ole tarvetta ennen kuin pakollisten indikaattorien keräämisestä ja käytöstä saadaan lisätietoa.

Metsädatan keruussa komissio nojaa vahvasti satelliittidataan, vaikka luotettavin tieto saadaan maastomittauksilla. Satelliittidatalla voidaan vain rajallisesti kuvata metsien terveyden kehitystä jäsenmaissa, ja MTK muistuttaa, että komission keräämät satelliittikuvat ovat todennäköisesti liian epätarkkoja kartoittamaan metsissä tapahtuneita muutoksia. Koska metsät ja niissä tapahtuvat muutokset linkittyvät vahvasti kansalliseen metsätalouteen, datan tulkinnassa tulisi hyödyntää kansallista osaamista ja valtakunnan metsien inventointeja. Komission ei tulisi tulkinta kansallista metsädataa ilman perusteellista ymmärrystä kunkin maan harjoittamasta metsätaloudesta.

MTK:n tulkinnan mukaan komissio vaatisi osaa tietoja karttoina. Tämä antaisi viitettä siitä, että asetuksesta rakennettaisiin työkalua, jolla seurataan metsänomistajien omaisuutta ja sen kehitystä. Mitään dataa ei pidä kerätä huvin vuoksi, vaan kaiken datan keruuseen tulee olla selkeä ja perusteltu syy ja käyttökohde. Nyt esitys ei kuitenkaan anna selkeää kuvaa, mihin yksityiskohtaista dataa tullaan käyttämään ja kuinka sitä aiotaan jatkojalostaa.

Indikaattorit ja metsäsuunnitelmat eivät kunnioita kansallista toimivaltaa

Monia komission esittämiä indikaattoreita raportoidaan jo monissa muissa EU-lainsäädännössä ja prosesseissa, kuten Forest Europessa. Raportointien päällekkäisyydet tulisi minimoida, koska pitkällä aikavälillä ne voivat johtaa kaksinkertaiseen sääntelyyn ja lisätä hallinnollista taakkaa. MTK:n mukaan olemassa olevia järjestelmiä tulisi parantaa ennen uusien EU-järjestelmän kehittämistä.

Epätarkat kuvaukset datan keruumenetelmistä sekä jatkokäytöstä (mm. Art 4 ja liitteet) antavat ymmärtää, että datan kartoitusta voitaisiin suorittaa jopa yksittäisten metsiköiden ja metsikkökuvioiden tarkkuudella. Tämä tulee esiin muun muassa määritelmistä, jotka koskevat metsäyksiköitä (Forest Unit) ja seuranta-aluetta (Monitoring Site).

Komission ehdottamat indikaattorit, joilla dataa kerättäisiin, pitävät sisällään tietoja, joita ei kuulu jakaa kolmansille osapuolille. Kuviokohtaisia tietoja muun muassa metsien rakennepiirteistä ja hakuumahdollisuuksista ei kuulu luovuttaa eteenpäin ilman metsänomistajan suostumusta. Komissio mainitsee, että tietoja tulisi kerätä avoimiin rekistereihin, mikä ei kunnioita periaatetta datan yksityisyydestä sekä omistajuudesta. Kuviokohtaiset tiedot eivät kuulu julkaistaviksi avoimesti, vaan ne ovat metsänomistajan yksityistä tietoa.

Yksi Suomen kannalta ongelmallinen mittari on vanhojen metsien sijainti, jotka tulee paikantaa vuoteen 2028 mennessä. Koska näiden metsien paikannus johtaisi todennäköisesti käyttörajoituksiin, esityksessä tulisi selvittää, millaiset vaikutukset ja korvausmahdollisuudet suojelulla olisi metsänomistajille. Komission ehdotuksessa ei lisäksi tunnisteta mittavia kustannuksia, joita muun muassa vanhojen metsien inventointi on tuomassa kansallisesti.

Komissio kannustaa jäsenmaita vapaaehtoisten, pitkänaikavälin metsäsuunnitelmien tekemiseen. Metsien käyttö, ja käytännön metsänhoidon suunnittelun ohjaus tulee pitää kansallisissa käsissä. MTK:n mukaan metsäsuunnitelmia – edes vapaaehtoisia – ei tulisi tuoda osaksi sitovaa lainsäädäntöä. Sama koskee myös vapaaehtoisina pidettyjä, EU:n tekemiä määritelmiä esimerkiksi vanhoista metsistä.

Komissio on jättänyt monen yksityiskohtaan jatkotyöstämisen delegoitujen säädösten varaan. MTK:n mukaan delegoidut säädökset eivät sovellu metsien monitorointilainsäädännön yksityiskohtien määrittelyyn, sillä ne eivät sisällä jäsenmaille tarvittavia joustoja. Delegoitujen säädösten määrää tulisikin vähentää metsäsäädösten jatkotyössä.

Lisätietoja:

Maria Pohjala
asiantuntija, MTK
EU- ja kansainväliset metsäasiat

MTK:n tavoitteet:

- Ehdottaa, että EU-vaalien mahdollistaman tauon takia ehdotus julkaistaisiin asetuksen sijaan suuntaviivadokumenttina

- Pitää huolta, että dataa kerätään vain kansallisella tai aluetasolla
- Pohjata indikaattorien kerääminen olemassa oleviin prosesseihin, kuten Forest Europeen
- Selkeyttää metsäyksikön ja monitorointialueen määritelmät
- Varmistaa, ettei tiedonkeruun ja raportoinnin maksajana ole metsänomistaja
- Pitää huolta, että komission keräämää metsädataa tulkitaan oikein eikä metsänomistajien tietoja julkaista avoimesti
- Vaatia tietoa siitä, mihin tarkoituksiin metsädataa tullaan käyttämään, ja huolehtimaan tarvittaessa metsänomistajien korvauskäytännöistä.